

มาตรการทางกฎหมายในการกระทำความผิดซ้ำ ของผู้ซื้อขายสินค้าบริเวณถนนสาธารณะ*

LEGISLATIVE MEASURE FOR OFFENSES OF TRADER ON PUBLIC ROAD

วัชรินทร์ เจริญหล่อ

Watcharin Rianlor

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathumthani University, Thailand

E-mail: watcharinrigo@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการกระทำความผิดซ้ำของผู้ซื้อขายสินค้าบริเวณถนนสาธารณะพื้นที่กรุงเทพมหานคร พิจารณาจากการซื้อ ขายสินค้าบนทางจราจรและไหล่ทาง การปรุง ขาย จำหน่าย อาหารบริเวณถนนสาธารณะ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเอกสารกฎหมายต่างประเทศและในประเทศ ผลการวิจัยพบว่า 1) พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 109 ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ บนทางเท้า หรือทางใด ๆ ที่จัดไว้สำหรับคนเดินเท้าในลักษณะกีดขวางผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันควร อัตราโทษที่จะลงผู้กระทำความผิดน้อยเกินไป ไม่สามารถทำให้ผู้กระทำผิดเจ็บตัว 2) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 20 ห้ามมิให้ผู้ใด ปรุงอาหาร ขายหรือจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในสถานสาธารณะ ข้อห้ามและบทลงโทษตามกฎหมายดังกล่าว เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมักจะไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ปล่อยให้มีการกระทำความผิดอย่างต่อเนื่อง จึงเสนอแนะแก้ไข 1) แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 109 วรรคสอง การกระทำความผิดตามวรรคแรก ถ้าเป็นการกระทำความผิดซ้ำ ให้เพิ่มโทษกึ่งหนึ่งของอัตราโทษที่ได้รับจากการกระทำความผิดในครั้งก่อน 2) แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 20 วรรคสาม กรณีเกิดมีการกระทำความผิดในท้องที่ใด ๆ เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจรับผิดชอบในท้องที่นั้นจะต้องมีความผิด ในฐานะเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ หน้าที่โดยมิชอบ หรือโดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาทหรือ ทั้งจำทั้งปรับ

คำสำคัญ: กระทำความผิดซ้ำ, ผู้ซื้อขายสินค้า, ถนนสาธารณะ

* Received 30 March 2021; Revised 1 September 2021; Accepted 5 September 2021

Abstract

The objectives of this research article were to study was to examine recidivism problem of buying and selling products on public roads in Bangkok by considering trader on public road and pavement, including cooking and selling food on public road. This study was a qualitative research by study legal documents both in Thailand and foreign countries. The study results revealed that 1) Road Traffic Act. B.E. 2522, section 109: No person shall act by any means on the pavement or any path provided by pedestrians in a manner that obstruct others without reasonable cause. The rate of penalties to inflict the offender is too low, so the offenders are not afraid of recidivism. 2) The Cleanliness and Orderliness Act of the Country, B.E. 2535, section 20: No one is allowed to cook, sell, or selling goods on the street or in public placed. Prohibition and penalties under such law, responsible officials often do not comply with the law and let the offense continue. Therefore, 1) The Road Traffic Act, B.E. 2522, section 109, paragraph 2 should be amended. Committing an offense under the first paragraph, if a repeat offense should increase the punishment by half of the rate of punishment received from the previous offense. 2) Amendment of the Act on Maintaining Cleanliness and Orderliness of the Country, B.E. 2535, section 20, paragraph 3, in case of there is an offense in any locality, the competent official in that locality must be guilty. As an official misbehaving or refraining from performing duties shall be punished with imprisonment of one to ten years or a fine from twenty thousand baht to two hundred thousand baht or both.

Keywords: Repeat Offense, Trader, Public Road

บทนำ

ในกรุงเทพมหานครจะมีผู้ซื้อขายสินค้าบริเวณถนนสาธารณะ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยซึ่งมีทั้งที่เป็นชาวกรุงเทพมหานครและผู้อพยพจากต่างจังหวัด แต่สัดส่วนของผู้ประกอบอาชีพที่เป็นผู้อพยพจากต่างจังหวัดสูงขึ้น (ประชุม สุวดี และคณะ, 2523) ในกรุงเทพมหานครเป็นชุมชนเมืองที่มีประชากรมารวมตัวกันอย่างหนาแน่น การเข้าสู่อาชีพขายสินค้าบริเวณถนนสาธารณะ ส่วนมากเป็นผู้อพยพจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยสาเหตุของความยากแค้นในภาคเกษตรกรรมและปัญหาการกระจายรายได้อย่างไม่เป็นธรรมระหว่างกรุงเทพมหานครและชนบท (เรณู สังข์ทองจีน, 2534) โดยเฉพาะในชุมชนเมืองซึ่งมีความเจริญรุ่งเรือง ที่มีทั้งความสะดวกสบาย เป็นแหล่งสร้างงานสร้างอาชีพที่มีความพร้อมทางเศรษฐกิจ จึงเป็นศูนย์รวม

ของประชาชนจากชนบทที่อพยพเข้ามาประกอบอาชีพ เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม ประชาชนส่วนหนึ่งได้กลายมาเป็นแรงงานสำคัญในภาคการผลิตและการดำเนินธุรกิจ ในพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ ๆ และส่วนหนึ่งได้หันมาประกอบอาชีพการซื้อขายสินค้าบนถนนสาธารณะ เพราะเป็นการทำการค้าที่ลงทุนน้อยไม่ต้องเสียค่าต้นทุนประกอบการและผู้บริโภคมักจะนิยมซื้อสินค้า อาหารที่มีความหลากหลาย สะดวก และราคาถูก เนื่องมาจากเหตุผลทางเศรษฐกิจ และค่าครองชีพที่สูงขึ้น จึงยังทำให้มีจำนวนผู้ค้าและผู้บริโภคเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะตามบริเวณพื้นที่เศรษฐกิจ ศูนย์รวมกิจกรรม บริเวณที่มีผู้คนหนาแน่น บริเวณที่มีผู้คนสัญจรไปมาอย่างคับคั่ง มักจะมีผู้ซื้อขายสินค้าบนถนนสาธารณะ เข้าครอบครองพื้นที่บนถนนสาธารณะ ในบริเวณที่มีประชาชนสัญจรไปมาเพื่อใช้ประกอบกิจกรรมทางการค้า จึงทำให้เกิดปัญหา การซื้อ ขายสินค้าบนทางจราจรและไหล่ทาง การปรุง ขาย จำหน่าย อาหารบริเวณถนนสาธารณะซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย (มธุรส หาญสมสกุล, 2554)

ผลกระทบจากการการซื้อ ขายสินค้าบนทางจราจรและไหล่ทาง การปรุง ขาย จำหน่าย อาหารบริเวณถนนสาธารณะ จะส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นอุปสรรคต่อการเดินทาง ทำให้ผู้ใช้รถใช้ถนนเกิดความสับสนต่อระบบการสัญจร ทั้งบนถนนสาธารณะ เป็นผลเสียต่อระบบการคมนาคมขนส่งของชุมชนเมืองตามมา ยังผลให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน นอกจากนี้กิจกรรมการซื้อขายสินค้าบนถนนสาธารณะ ยังก่อให้เกิดปัญหาความสกปรก ปัญหาในด้านสุขภาพอนามัย และปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ทำลายภาพลักษณ์ที่สวยงามของชุมชนเมือง เนื่องจากผู้ซื้อขายสินค้าบนถนนสาธารณะ บางกลุ่มไม่ได้คำนึงถึงการรักษาความสะอาดกับสินค้าและสถานที่ประกอบการ และยังอาจเป็นพาหะแพร่เชื้อโรคต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และกิจกรรมการซื้อขายสินค้าบนถนนสาธารณะ นี้เป็นองค์ประกอบของชุมชนเมืองที่สำคัญซึ่งมีผลกระทบเป็นอย่างมากต่อสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพของชุมชนเมือง นอกจากนี้ ยังมีแรงงานต่างด้าวจำนวนไม่น้อยหันมาประกอบอาชีพการซื้อขายสินค้าบนถนนสาธารณะ (บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ, 2558) และจากการที่ผู้ซื้อ ผู้ขายสินค้าบนถนนสาธารณะที่ได้ดำเนินการกันอยู่ทั่วไปในกรุงเทพมหานคร เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายดังนี้

1. พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มีบทบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ บนทางเท้า หรือทางใด ๆ ที่จัดไว้สำหรับคนเดินเท้าในลักษณะที่เป็นการกีดขวางผู้อื่นโดย ๆ ไม่มีเหตุอันควร ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท (มาตรา 109) ซึ่งข้อห้ามและบทลงโทษตามกฎหมายดังกล่าวไม่สามารถยับยั้งผู้ที่ทำการซื้อขายสินค้าบนถนนสาธารณะได้ และยังพบว่ามีการกระทำผิดซ้ำเป็นจำนวนมาก ในขณะเดียวกันก็จะเพิ่มจำนวนผู้เข้ามาทำการค้าขายบริเวณถนนสาธารณะมากขึ้น เนื่องจากไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเช่าสถานที่ (พระราชบัญญัติจราจรทางบก, 2522)

2. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีบทบัญญัติ “ห้ามมิให้ผู้ใด ปรุงอาหาร ขายหรือจำหน่ายสินค้าบนถนน หรือในสถานสาธารณะ เว้นแต่บริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศผ่อนผันให้กระทำได้ในระหว่างวัน เวลาที่กำหนด ด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจร ถ้าหากมีการฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท ” (มาตรา 20) ซึ่งข้อห้ามและบทลงโทษตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ไม่สามารถยับยั้งผู้ที่ทำการซื้อขายสินค้าบนถนนสาธารณะได้ เนื่องจากเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีการปล่อยให้มีการกระทำความผิดกฎหมายดังกล่าวไม่เข้มงวดกวดขันเท่าที่ควร (พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง, 2535)

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 109 ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ บนทางเท้า หรือทางใด ๆ ที่จัดไว้สำหรับคนเดินเท้าในลักษณะที่เป็นการกีดขวางผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันควร เนื่องจากพระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มีจุดมุ่งหมายให้ประชาชนผู้ใช้ถนนสาธารณะได้รับความสะดวก ได้รับบรรยากาศตามธรรมชาติ และมีความปลอดภัยจากการจราจร ในวิถีชีวิตที่เป็นอยู่แต่กลับมิได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายดังกล่าว ประชาชนที่เดินเท้าต้องลงมาเดินในช่องทางการจราจรที่มีรถวิ่งไปมาซึ่งอาจเกิดอันตรายได้ เนื่องจากถนนสาธารณะถูกจับจองด้วยผู้ที่ทำการซื้อขายสินค้า และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 20 มีบทบัญญัติ ห้าม ห้ามมิให้ผู้ใด ปรุงอาหาร ขายหรือจำหน่ายสินค้าบนถนน หรือในสถานสาธารณะ เว้นแต่บริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศผ่อนผันให้กระทำได้ในระหว่างวัน เวลาที่กำหนด ด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจร ถ้าหากมีการฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท จะสังเกตว่าถึงแม้จะมีกฎหมายห้ามดังกล่าวแต่เจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบในแต่ละเขตท้องที่ไม่เอาใจใส่ ไม่เข้มงวดกวดขันในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย กลับมีการปล่อยให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในหลาย ๆ พื้นที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการกระทำความผิดซ้ำของผู้ซื้อขายสินค้าบริเวณถนนสาธารณะในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งพิจารณาจากปัญหาการซื้อ ขายสินค้าบนทางจราจรและไหล่ทางการปรุง ขาย จำหน่าย อาหารบริเวณถนนสาธารณะ
2. เพื่อศึกษา วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการกระทำความผิดซ้ำของผู้ซื้อขายสินค้าบริเวณถนนสาธารณะ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ทั้งของต่างประเทศ และของประเทศไทย
3. เพื่อเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้ซื้อขายสินค้าบริเวณถนนสาธารณะในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในรูปแบบของตำราทางวิชาการ วารสาร บทความ รายงานการวิจัย พระราชบัญญัติและตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาการกระทำความผิดซ้ำของผู้ซื้อขายสินค้าบริเวณถนนสาธณะ วิเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะ โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้ ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการกระทำความผิดซ้ำของผู้ซื้อขายสินค้าบริเวณถนนสาธณะ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560); (พระราชบัญญัติทางหลวง, 2535); (พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง, 2535)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า ในกรุงเทพมหานคร มีผู้ทำการซื้อขายสินค้าบนถนนสาธณะ ซึ่งมักจะมีปัญหาในการกระทำความผิดกฎหมาย ถ้าหากผู้ประกอบการค้าในพื้นที่ที่ไม่ใช่จุดผ่อนผัน ก็จะใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายโดยการเข้าไปประกอบการค้าโดยพลการ หรือใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์กับนักการเมืองท้องถิ่น และผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ ทำให้มีการประกอบกิจการการค้าโดยไม่ได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นผู้ปฏิบัติผิดกฎหมาย และละเมิดสิทธิประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมตามรัฐธรรมนูญ และในเมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้มีอำนาจหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่ว่าด้วยสาเหตุใด ๆ ก็ตามจึงมีการเข้าครอบครองพื้นที่บนทางเท้า และถนนสาธณะ เพื่อประกอบการขายสินค้าหรือบริการของตน และผลตามมาก็คือจะเป็นการเรียนแบบอย่างกัน เพิ่มปริมาณผู้ประกอบการมากขึ้น ทั้งที่มีกฎหมาย ระเบียบหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดห้ามเอาไว้ จึงถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายหลายด้านด้วยกัน

1. พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 109 “ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ บนทางเท้าหรือทางใด ๆ ซึ่งจัดไว้สำหรับคนเดินเท้าในลักษณะที่เป็นการกีดขวางผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควร ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท” ซึ่งข้อห้ามและบทลงโทษตามกฎหมายดังกล่าวไม่สามารถยับยั้งผู้ที่ทำการซื้อขายสินค้าในทางเท้าหรือบริการบนทางเท้า หรือถนนสาธณะได้ เนื่องจากอัตราโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นน้อยเกินไป ไม่สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดกลัวสามารถจ่ายเงินค่าปรับในการกระทำความผิดแต่ละครั้งได้ เมื่อเทียบกับรายได้ที่ได้จากการขายสินค้าหรือบริการในบริเวณ ทางสาธณะ ต่างกันกับในประเทศญี่ปุ่นจะมีประมวลกฎหมายอาญาซึ่งมีบัญญัติเกี่ยวกับความผิด การกีดขวางการจราจร มีบทบัญญัติห้ามบุคคลใดขัดขวางการจราจรโดยการทำลายหรือ

กีดขวางทางถนน ทางน้ำ หรือสะพาน จะต้องรับโทษจำคุกไม่เกินสอง ปี ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท ซึ่งเป็นการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ส่วนในประเทศญี่ปุ่นจะมีกฎหมายจราจรซึ่งให้ความสำคัญกับคนเดินเท้า รถยนต์ที่ใช้สัญจรบนถนนจะต้องให้ความเคารพแก่คนเดินเท้าหรือผู้ที่ข้ามถนน และยานพาหนะหรือสิ่งอื่นจะต้องไม่ขัดขวางการเดินเท้าของคนเดิน ถ้าฝ่าฝืนกฎหมายจราจร จะต้องถูกจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และถ้าฝ่าฝืนกฎหมายอื่นอีกด้วยก็จะได้รับโทษด้วยเช่นกัน

2. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 20 วรรคแรก (1) “ห้ามมิให้ผู้ใด ประชุมอาหาร ขายหรือจำหน่ายสินค้าบนถนน หรือในสถานสาธารณะเว้นแต่บริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศผ่อนผันให้กระทำได้ในระหว่างวัน เวลาที่กำหนด ด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจร...ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองบาท” ซึ่งข้อห้ามและบทลงโทษตามกฎหมายดังกล่าวไม่สามารถยับยั้งผู้ที่ทำการซื้อขายสินค้าบริเวณถนนสาธารณะได้เนื่องจากเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย มักจะปล่อยให้มีการกระทำความผิดดังกล่าวโดยไม่มีการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ทำให้มีการเพิ่มจำนวนผู้เข้ามาทำการประชุมอาหาร ขายหรือจำหน่ายสินค้าบนถนน หรือในสถานสาธารณะตามความสมัครใจ ต่างกันกับประเทศญี่ปุ่นจะมี Food Sanitation Act 2015 โดยจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัตินี้ ป้องกันอันตรายจากอาหารและเครื่องดื่ม เพื่อความปลอดภัยของสุขอนามัยและปกป้องประชาชน โดยผู้ประกอบการอาหาร หมายถึงบุคคลหรือนิติบุคคลที่ประกอบกิจการเก็บรวบรวม ผลิต นำเข้า แปรรูป ประชุมอาหาร ขนส่ง หรือขายอาหารหรือเครื่องดื่ม ซึ่งจะเป็นการกล่าวในภาพรวมของสุขอนามัยและความปลอดภัยของอาหาร สิ่งเจือปน เครื่องมือบรรจุภัณฑ์ที่สัมผัสอาหารการติดฉลากหรือการโฆษณา สิ่งเจือปนในอาหาร มีหลักเกณฑ์แผนการตรวจสอบ หน่วยประเมินเป็นต้น แต่จะไม่ได้บัญญัติถึงเรื่องการขายสินค้าในทางเท้าหรือถนนสาธารณะไว้เป็นการเฉพาะเนื่องจากประเทศญี่ปุ่นนั้นไม่ปรากฏกิจกรรมดังกล่าว

อภิปรายผล

ในกรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ซึ่งมีผู้คนเข้ามาอาศัยประกอบอาชีพการขายสินค้าบนถนนสาธารณะเป็นจำนวนมากและมักเกิดปัญหาจากการที่ประชาชนต้องใช้ถนนสาธารณะในการสัญจรไปมา ซึ่งในปัจจุบันจะมีการค้าในรูปแบบหาบเร่ แผงลอยซึ่งนิยมขายสินค้าบนถนนสาธารณะ ซึ่งสินค้าที่ขายส่วนใหญ่คืออาหาร การค้าหาบเร่ แผงลอยมีความสำคัญมากขึ้นทั้งรัฐบาลเองก็มีบทบาทสำคัญต่อการสนับสนุนการค้าหาบเร่ แผงลอยด้วยการส่งเสริมให้มีตลาดนัดเพื่อส่งเสริมอาชีพและรายได้ให้แก่ประชาชน ซึ่งปัจจุบันชีวิตประจำวันของประชาชนโดยเฉพาะในตัวเมืองใหญ่ ๆ เช่นกรุงเทพฯ สามารถพบเห็นรถเข็นหาบเร่ แผงลอย วางขายของหลากหลายไม่ว่าจะเป็นประเภทของกิน ของใช้ หรือของใช้ฟุ่มเฟือย บริเวณริมถนนที่ผู้คน

สัญจรผ่านไปมาโดยราคาสินค้าส่วนใหญ่ที่วางขายนั้นจะราคาไม่แพงมากเมื่อเทียบกับราคาของในห้างสรรพสินค้า จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่สามารถจับจ่ายหาซื้อได้ง่าย แต่ตัวอุปสรรคของทางเท้า ไม่ได้ใช้เป็นสถานที่ขายสินค้าหรือบริการ แต่เป็นการช่วยให้คนสัญจรด้วยการเดินเท้ามีความปลอดภัยมากขึ้น ลดปริมาณการใช้รถยนต์ ซึ่งเป็นการลดปัญหาด้านการจราจร ช่วยปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของชุมชนเมืองให้มีความสวยงามมากขึ้น ลดมลภาวะอันเกิดมาจากการสัญจรด้วยรถยนต์ ทั้งทางเสียงรบกวน และมลพิษที่เกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในเมืองได้มากขึ้น และมีความใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น ผลกระทบจากการซื้อขายสินค้าหรือบริการบนทางเท้า จะทำให้ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ประชาชนผู้ใช้ทางเท้า ถูกแย่งชิงพื้นที่ไปใช้ในการตั้ง วางของขายสินค้าและบริการ ผลกระทบต่อปัญหาการจราจร การใช้รถใช้ถนนของประชาชน

ในส่วนกฎหมาย ที่บังคับใช้เกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าบนทางเท้า จะมีดังนี้

1. พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 เป็นความผิดได้เกี่ยวกับการซื้อขายหรือบริการบนทางเท้าได้ ตามมาตรา 109 มีบทบัญญัติ “ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำความผิดใด ๆ บนทางเท้า หรือทางใด ๆ ที่จัดไว้สำหรับคนเดินเท้าในลักษณะที่เป็นการกีดขวางผู้อื่นโดย ๆ ไม่มีเหตุอันควร ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท ” ซึ่งข้อห้ามและบทลงโทษตามกฎหมายดังกล่าวไม่สามารถยับยั้งผู้ที่ทำการซื้อขายสินค้าในทางเท้าหรือบริการบนทางเท้าหรือถนนสาธารณะได้ เนื่องจากอัตราโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นน้อยเกินไป ไม่สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดกลัวได้ หรือเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ให้เจ้าพนักงานจราจร ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจร เมื่อเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่หรืออาสาจราจรพบว่ามีผู้ซื้อขายสินค้าหรือบริการบนทางเท้าโดยไม่ได้รับอนุญาต ก็สามารถดำเนินคดีตามกฎหมายได้ แต่ปัจจุบันมีการฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวเป็นจำนวนมากถึงแม้จะมีบทลงโทษถ้าฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาทก็ตามยังคงมีการกระทำความผิดซ้ำเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เนื่องจากอัตราโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นน้อยเกินไป ไม่สามารถทำให้เกรงกลัวได้ หรือเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ในประเทศญี่ปุ่นมี Road Traffic Act 1960 เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันอันตรายจากการใช้ถนน และเพื่อความปลอดภัยในการสัญจรและเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาจากการใช้รถใช้ถนน ถ้าผู้ค้าขายสินค้าในทางเท้าหรือถนนสาธารณะ ฝ่าฝืนกฎหมายจราจร จะต้องถูกจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นเยน และถ้าฝ่าฝืนกฎหมายอื่นอีกด้วยก็จะได้รับโทษด้วยเช่นกัน (Japanese Law Translation, 2016)

2. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีบทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับการซื้อขายหรือบริการบนทางเท้าได้ มาตรา 20 มีบทบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใด ประดูอาหาร ขายหรือจำหน่ายสินค้าบนถนน หรือในสถานที่สาธารณะ

เว้นแต่บริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศผ่อนผันให้กระทำได้ในระหว่างวัน เวลาที่กำหนด ด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจร ฝ่าฝืนจะมีโทษปรับไม่เกินสองพันบาท ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวแม้จะห้ามปรุงอาหาร ขายหรือจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในสถานสาธารณะ และกำหนดบทลงโทษตามกฎหมายดังกล่าวไว้ก็ตาม ไม่สามารถยับยั้งผู้ที่ทำการซื้อขายสินค้าหรือบริการบนทางเท้า หรือถนนสาธารณะได้ อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้แก่ผู้รับผิดชอบในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะต้องปฏิบัติการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายกฎหมาย มักจะปล่อยให้มีการกระทำความผิดดังกล่าวโดยไม่มีการดำเนินการจับกุมดำเนินคดี ทำให้มีการเพิ่มจำนวนผู้เข้ามาทำการปรุงอาหาร ขายหรือจำหน่ายสินค้าบนถนน หรือในสถานสาธารณะในกรุงเทพมหานครตามความสมัครใจต่างกันไปประเทศญี่ปุ่นจะมีพระราชบัญญัติสวนสาธารณะธรรมชาติ มีข้อกำหนดในการป้องกันการซื้อขายสินค้าหรือบริการบนทางเท้า ผู้ที่ฝ่าฝืนจะต้องถูกปรับหรือถูกจำคุกตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (Japanese Law Translation, 1947)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 109 มีบทบัญญัติห้ามทำการซื้อขายสินค้าบนถนนสาธารณะ เนื่องจากถนนสาธารณะ มีจุดมุ่งหมายให้ประชาชนผู้เดินเท้าสัญจรไปมาด้วยความสะดวก และมีความปลอดภัยจากรถที่แล่นไปมา แต่ถนนสาธารณะในปัจจุบันถูกจับจองโดยผู้ที่ทำการซื้อขายสินค้าหรือบริการ จึงสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใช้ถนนสาธารณะ ซึ่งอาจเกิดอุบัติเหตุได้รับบาดเจ็บ หรืออาจถึงแก่ชีวิตหรือเสียทรัพย์สินได้ ถึงแม้จะมีการจับกุมดำเนินคดี แต่อัตราโทษที่กำหนดสำหรับความผิดน้อยเกินไป ทำให้มีการฝ่าฝืนโดยมีการกระทำความผิดซ้ำขึ้นมาอีก และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 20 มีบทบัญญัติห้ามปรุงอาหาร ขายหรือจำหน่ายสินค้าบนถนน หรือในสถานสาธารณะ ฝ่าฝืนจะมีโทษปรับไม่เกินสองพันบาท ถึงแม้จะมีบทบัญญัติห้ามดังกล่าวและให้อำนาจเจ้าพนักงานเอาไว้มากแต่เจ้าพนักงานไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ปล่อยให้มีการกระทำความผิดมากขึ้น จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวให้ทันสมัยยิ่งขึ้น 1) แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 เพิ่มเติม มาตรา 109 วรรคสอง การกระทำความผิดตามวรรคแรก ถ้าเป็นการกระทำความผิดซ้ำ ให้เพิ่มโทษกึ่งหนึ่งของอัตราโทษที่ได้รับจากการกระทำความผิดในครั้งก่อน 2) แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 เพิ่มเติม มาตรา 20 วรรคสาม กรณีเกิดมีการกระทำความผิดในท้องที่ใด ๆ เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจรับผิดชอบในท้องที่นั้นจะต้องมีความผิด ในฐานะ

เป็นเจ้าของงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ หน้าที่โดยมิชอบ หรือโดยทุจริต ต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่ หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาทหรือ ทั้งจำทั้งปรับ

เอกสารอ้างอิง

- บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ. (2558). บทวิถี วิถีบริโภคและวิถีชีวิต. เรียกใช้เมื่อ 20 กรกฎาคม 2562 จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/boonyou/2015/07/21/entry-1>
- ประชุม สุวดี และคณะ. (2523). หาบเร่ในกรุงเทพมหานคร. ใน รายงานวิจัย. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พระราชบัญญัติจราจรทางบก. (2522). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 8 พิเศษ หน้า 1 (29 มกราคม 2522).
- พระราชบัญญัติทางหลวง. (2535). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 52 หน้า 6 (18 เมษายน 2535).
- พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง. (2535). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 15 หน้า 28 (28 กุมภาพันธ์ 2535).
- มธุรส หาญสมสกุล. (2554). การบริหารจัดการหาบเร่แผงลอยในเขตกรุงเทพฯ ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่สนามหลวง เขตพระนคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1 - 90 (6 เมษายน 2560).
- เรณู สังข์ทองจีน. (2534). การประกอบอาชีพของแรงงานหญิงในกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Japanese Law Translation. (1947). Food Sanitation Act. Retrieved May 30, 2019 , from https://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail_main?id=12&vm=2&re
- _____. (2016). Road Traffic Act 1960. Retrieved May 30, 2019, from <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?id=2962&vm=04&re=02>